СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 67. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 21. березня, 1929. VOL. XXXVII. No. 67. Jersey City, N. J., Thursday, March 21, 1929. THREE CENTS.

КОЛИ ВАМ ДОРОГЕ СВОЄ РІДНЕ, СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО Н. СОЮЗА

ПОВСТАНЦІ ВТІКАЮТЬ

КАЄС ОСІВ У ТОРЕОНІ. УРЯД НАЗИВАЄ ПОВСТАНЧИХ ҐЕНЕРАЛІВ ЗЛОДІЯМИ І БАНДИТАМИ, ЯКІ ОБІКРАЛИ БАНКИ, А ТЕПЕР РАДІ БИ ПЕРЕЙТИ НА АМЕРИКАНСЬКУ ЗЕМЛЮ.

МЕКСИКО СИТІ, 20. березня. — Повстанчий ґенерал Ескобар подається зі своїми військами далі на північ. А головнокомандуючий федеральними військами, ґенерал Каєс, осів в занятім щойно місті Тореоні і звідси веде дальшу офензиву.

Президент Хіль заявив, що мексиканський уряд віднесеться до американського уряду з просьбою, щоби Америка видавала Мексикови всіх повстанців, які переходять на американську сторону. Мексиканському урядови не ходить так о звичайних повстанців-жовнірів як про повстанчих ґенералів, яких він уважає звичайними злодіями і бандитами, котрі пограбували каси і раді би тепер перейти з грішми на американську сторону, щоби там схоронитись і спокійно жити.

УРЯД НЕ ВИДАСТЬ ПОВСТАНЦІВ.

АЛЕ ПЕРЕВЕЗЕ ЇХ ДО ИНШОГО КРАЮ.

ВАШИНҐТОН, 20. березня. — Вашинґтонський уряд застановлявся над тим, що робити, коли перейдуть на американську сторону повстанчі ґенерали, або більші частини збунтованого мексиканського війська. Рішено не відсилати таких частин назад до Мексика, але їх інтернувати й відіслати десь до якогось другого краю. Так наказує Америці поступати її традиція, згідно з якою Америка була завжди захистом для політичних біженців. А висилати буде Америка мексиканських повстанців до другого краю тому, що вона живе в добрих відносинах з мексиканським урядом і не хоче держати у себе таких елементів, які відносяться ворожо до того уряду.

БЕРД ЗНАЙШОВ ПРОПАВШИХ.

СТРАШНІ БУРІ В ПІДБІГУНОВІЙ ПОЛОСІ ПІРВАЛИ ЛІТАК.

МАЛА АМЕРИКА, Антарктика, 20. березня. — Полярний дослідник Берд подає, що знайшов серед ледяних і снігових гір своїх товаришів, про яких не було від кількох днів чутки. Двох з них вже відправив з поворотом, а третій з Бердом і другими остав ще на місці, щоби переждати бурю. Шаліюча буря пірвала з собою літак пропавших і знищила його цілковито. Коли прибув Берд, то шаліли ще такі сильні вітри, що всі мусіли лежати на леді й повбивати в лід сокири й грубі ножі, щоби в той спосіб держати себе при землі й не дати себе пірвати бурі.

ЯК ФОРСУЮТЬ ПРОГИБІЦІЮ.

СУДДЯ ВИДАВ ПЕРШИЙ ЗАСУД НА ПІДСТАВІ ЗАКОНА ДЖОНСА. ЗАСУДЖЕНО ВОЄННОГО ВЕТЕРАНА НА ТРИ МІСЯЦІ АРЕШТУ, ВІДОБРАВШИ ЙОМУ ЗАРАЗОМ СИТИЗЕНСЬКІ ПАПЕРИ.

НЮ ЙОРК, 20. березня. — Федеральний суддя Колмен видав перший вирок у справі нарушення прогибіційного закона, беручи під увагу ухвалений конґресом новий закон Джонса. Суддя Колмен пояснив, що новий закон передбачує кару до 5 літ вязниці і грошеву кару до суми $10,000, або одно й друге, за недозволений транспорт алькоголічних напитків чи недозволену торговлю ними. Суддя підчеркнув, що найменша кара, яку він буде давати за нарушення того закона, виноситиме пів року вязниці. Але на початок робить виїмок. Тому засуджує Ернеста Дуґалля за продажу алькоголю тільки на три місяці вязниці.

Засуджений продав віску за $2.80. Є він ветераном світової війни. Заразом відобрано йому ситизенські папери.

ДОХІД З АВТОМОБІЛЕВИХ ОПЛАТ.

ОЛБАНІ, 20. березня. — Власники автомобілів заплатили в 1928 році титулом оплат суму $34,884,546.50. Це відноситься тільки до нюйорського стейту.

„ЧИСТЯТЬ" ВАШИНҐТОН.

ВАШИНҐТОН, 20. березня. — Вчора переведено кілька наїздів на льокалі, які запідозрено в торговлі алькоголем. Заразом урядово дали пізнати, що це початок широкої акції, яка має „вичистити" столицю і зробити її приміром для всіх инших міст, коли ходить о пошановання законів та придержування прогибіції.

ГУВЕР ПРОТИ ДРАСТИЧНИХ ФОРМ.

ХОЧЕ ЗЄДНАТИ СИМПАТІЮ НАСЕЛЕННЯ В СПРАВІ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНҐТОН, 20. березня. — Президент Гувер заявив, що він не вірить в успіх ріжних наїздів, які тільки роблять багато галасу, а самої справи прогибіції вперед не посувають. Президент підчеркнув, що теперішня адміністрація взялася совісно до того, щоби закон був виконаний і всіми шанований. Адміністрація знає, що нічого не вдіє, коли населення не прийде до того переконання, що закон має бути пошанований і виконаний. Завдання уряду полягає тепер у тім, щоби саме загал прихилити до цього переконання.

БІДА З НАПИТКАМИ.

КОЛИ ВОНИ ПРИЗНАЧЕНІ ДЛЯ ДИПЛЬОМАТІВ.

ВАШИНҐТОН, 20. березня. — У Вашинґтоні мають клопіт. Недавно тому задержала поліція трок, що віз ріжні алькоголічні напитки, призначені для сіямського посольства. Тепер приходиться вашинґтонському урядови виправдатися, бо річи посольства не підлягають того рода ревізії. Разом з тим вринула квестія, що робити з чужинецькими посольствами, які можуть держати свобідно алькоголічні напитки. Дехто є за тим, щоби й вони придержувалися в Америці акту Волстеда.

І ДІТЕЙ СВОЇХ ВПИСУЙТЕ. ТАК НАКАЗУЄ ВАМ ЗРОБИТИ ВАШ БАТЬКІВСЬКИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС.

ДОЛЯ НАШОГО ВЧИТЕЛЯ.

У селі Тишківцях, пов. Городенка, живе на-пів сліпий і глухий, без зубів, учитель Василь Лонич. Він занедужав перед двома роками небезпечно на нирки та серце. Лікуючися у коломийського лікаря д-ра І. Ц., їздив він до нього більше як 16 разів. Кошти подорожі, гонорару аптики, нічлігів у чужім місті зїли весь його гріш. Колиж він звернувся до станиславівського воєвідства з проханням звернути йому кошти лікування, воєвідство не признало йому ні сотика. Так виглядає доля нашого вчителя після 33 літ тяжкої служби!

ЖИТТЯ ЗА РІЩА.

У Пирогівці біля Львова С. Зонбек вибрався до винницького ліса 13 лютого у великий мороз, щоби назбирати трохи ріща на паливо. У лісі гаєвий, не довго думаючи, стрілив до Зонбека тричі з револьверу і вбив його на місці.

ВІДГОМІН БАТЯТИЧ.

Дня 13. лютого мала місце перед варшавським сенатом справа кривавої масакри в селі Батятичах. Порушив цю справу сенатор д-р Макух. Він закинув, що поліційне і судове слідство переводжено лише проти селян, але не проти поліції, котра безправно ужила зброї. Супроти цього поставив внесок на вислання спеціяльного урядовця до Батятич, щоби на місці перевів строге слідство. У відповідь на це міністер Складковський заявив, що поліція сповнила свій обовязок без закиду. Ця заява викликала бурхливі протести на лавах українських сенаторів.

НОВИЙ СТАТУТ ВУАН.

Недавно за головуванням президента Всеукраїнської Академії Наук акад. Заболотного відбулося засідання статутної комісії, що розглянула проект нового статуту Академії, опрацьований спеціяльною підкомісією.

Акад. Заболотний на розмові зі співробітником РАТАУ з приводу нового статуту Академії заявив, що новий статут запроваджується для того, щоб виправити помилки старого академічного статуту. Комісія мала скласти такий статут, що дав би змогу Академії встановити міцніший звязок з сучасним життям та життєвими потребами широких мас і енерґійно розвивати свою наукову роботу. Одночасно — зазначив акад. Заболотний — слід зауважити, що статут Академії застарів, доказом чого є випадок, що стався на недавніх виборах до Всесоюзної Академії Наук. Нові кандидатури академиків повинні насамперед обирати спеціялісти, зважаючи як на наукову так і на громадську роботу кандидатів, а загальні збори повинні тільки затверджувати кандидатури, що їх обирають у відділах та завчасно обговорюють у широких наукових і громадських колах.

З НАШОГО МУЗИЧНОГО СВІТА.

Звісного нашого земляка, артиста-скрипака проф. Романа Придаткевича запросила публична школа ч. 71 на передмістю Бронкс, Ню Йорк, з прилюдним виступом перед шкільним зібранням в середу, 20. марта, 1929 р., в годині 8.15 вечером. Ся школа находиться на рогах вулиць Гобарт і Роберт евеню.

Знова-ж слідуючого тижня, в середу, 27. марта, в тій-же годині вечером виступить проф. Придаткевич з деякими своїми учениками, а то Евгеном Дзюмою, Іваном Скопом, Михайлом Леськовим і Г. Робітським в школі публичній ч. 75, поміщеній на розі вулиць Гвайтлок і Фейн евеню, Бронкс.

При сій нагоді треба згадати, що фаховий музичний журнал „Ди Вайолініст", що виходить в Шікаґо, в своїй книжці за січень сього року помістив дуже прихильну критику композиції проф. Придаткевича, а то: „З буйним вітром та розмовонька", „Козачок" та „Янічок", виданим звісною накладнею Шуберта в Ню Йорку. Критику помістив Волтер Ґуделл, співробітник згаданого музичного журнала і висловлюється про композиції Придаткевича з дійсним признанням. Пише він між иншим: „Композиції проф. Придаткевича є далеко лекші, ніж вигляд його імени, і є більше ритмічні. Вони приступні і легкі в своїх начерках зі старанною аранжерівкою, яка буде насолодою для знатоків. Спеціяльно „Розмова" є фантастичним начерком, делікатним і вартним студій".

ПЕРЕД НОВОЮ ЕЛЕМЕНТАРНОЮ КАТАСТРОФОЮ.

Наближаючася весна по такій гострій зимі і великих сніжних опадах віщує, що західно-українські землі можуть стати знову тереном великого елементарного нещастя у виді повені. Коли рушать води з гір, ріки знову виступлять з берегів і можуть нанести ще більше лиха ніж минулого року. По останній повені уряд нічого не зробив, щоби річища урегулювати, крім цього далі винищено багато лісів, так, що катастрофа, котра є дуже можлива, може спричинити багато шкід.

ЩО БУДЕ З ВЕРБИЦЬКИМ?

Як відомо, львівський суд присяглих засудив студ. І. Вербицького на кару смерти через повішення. Присуд львівського суду зробив пригноблююче враження, бо цілий хід справи виказав, що нема найменших доказів на те, аби куратор Собінський впав з рук Вербицького. Оборонці зголосили зажалення неважности і сподіваються, що апеляційний суд у Варшаві вдруге відкине львівський присуд, а принаймні змінить смертну кару на вязницю. Вербицький перебуває далі у львівській вязниці.

НАДТО ШВИДКА СЛАБА.

Розпорядком московського Центрального Комуністичного Комітету місто Троцьк, Самарської округи, назване кілька літ тому в честь Троцького, тепер буде називатись Чапаєвськ. При масовім перехрещуванні міст у Радянськім Союзі іменами сучасних комуністичних діячів ми висловлювали свій сумнів: що буде, коли вони одного дня стануть „неблагонадьожними"?

ЗА ЩО КАРАЮТЬ.

В часі церковної відправи з нагоди роковин смерти О. Бесарабової збирали деякі жінки жертви на політичних вязнів. За це арештовано і приміщено у вязниці під замітом зловживання, а саме, що вони для себе ці гроші збирали, не маючи дозволу відповідних адміністративних чинників. Не помогла інтервенція голови комітету фонду допомоги політичним вязням. Жінки мусіли просидіти три дні до судової розправи. Суд по розгляненню справи всіх їх звільнив.

ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ.

Дня 14. лютого зачався перед військовим судом в Познані карний процес проти трох жовнірів-Українців: А. Шкондеюка, Попюка і П. Оперука, всіх селян із косівського повіту, за злочин державної зради, якої допуститися мали тим, що в них найдено примірники „Українського Революціонера".

Дня 18. лютого зачалась у Львові карна розправа проти 22 селян з Гребенного, між ними 9 жінок, обвинувачених за публичне насилля. Перед кількома місяцями, як відомо, село Гребенне було тереном кривавої масакри селян. Поліція положила кількох трупом. Після масових арештувань деяких селян звільнено, а тих 22 поставлено перед суд. Того самого дня станули перед судом селяне з тернопільського повіту, яким закидують комуністичну аґітацію. З огляду на те, що деякі свідки ізза комунікаційних перешкод не явилися на розправі, обі розправи відрочено на пізніше.

Дня 4. березня відбудеться перед судом присяглих у Львові дальша розправа проти Е. Скіцького і Штокаля, яких вилучено з доразового суду за напад на почту у Львові і передано звичайному поступованню.

Дня 11. березня відбудеться у Львові розправа проти К. Огродніка, Ю. Гошовського і С. Новицького, обвинувачених за державну зраду, якої мали допуститися в Стрию і Фалиші через розкидування відозв Української Військової Організації.

Дня 13. березня відбудеться в Луцьку карна розправа проти М. Калинчука і 21 селян з володимирського повіту за протидержавну акцію, якої мали допуститися через належання до комуністичної партії. З. У.

ЯПОНІЯ ЗАТРИМАЛА РАТИФІКАЦІЮ КЕЛОҐОВОГО ПАКТУ

ПАКТ НЕ БУДЕ РАТИФІКОВАНИЙ, ПОКИ ПАРЛЯМЕНТ НЕ РОЗПІЧНЕ СВОЇХ ФЕРІЙ.

ТОКІО (Японія), 20. березня. — Лідер парляментарної фракції Конституційної партії, Озакі, вніс протест проти ратифікації пакту Келоґа. Свій протест мотивує він тим, що перший уступ пакту, де говориться, що він підписується „в імени народа", противиться японській конституції, бо це обмежує суверенні права японського імператора.

На це уряд оголосив повідомлення, що він пізніше опублікує інтерпретацію цих формальних слів у договорі, яка дасть можливість ратифікувати пакт Келоґа. Ратифікацію переведе верховний імператорський тайний совіт після того, як парлямент розпічне 25 березня свої вакації.

ПРОРОКУЄ ФІНАНСОВУ КРИЗУ.

КАЖЕ, ЩО КРИЗА НЕМИНУЧА З ОГЛЯДУ НА НЕПРАВИЛЬНУ ПОЛІТИКУ, ЯКУ ВЕДУТЬ ДЕРЖАВИ ВІД ЧАСУ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ.

МАНЧЕСТЕР (Англія), 20. березня. — Відомий англійський економіст Джордж Пейш на конґресі Ліґи Національної Вільної Торговлі заявив, що світ стоїть на передодні страшної й небувалої світової фінансової кризи. Він каже, що це він говорить з повною свідомістю відповідальности за кожне своє слово. Сучасна політика правительств усіх держав, що стараються все більше обмежити свободу міжнародної торговлі, неминуче веде до такої кризи.

Пейш говорить, що в економічному життю всіх держав наступить незабаром фінансова катастрофа, коли й далі їх економічним життям будуть керувати не бизнесмени-економісти, а політики, які довели весь світ до сучасного тяжкого економічного стану своєю необачною післявоєнною політикою.

РЕПАРАЦІЙНІ ПЕРЕГОВОРИ.

ПОСУВАЮТЬСЯ НАПЕРЕД ДУЖЕ ПОВОЛІ. ДЕРЖАВИ АНТАНТИ НЕ ПОГОДЖУЮТЬСЯ ПОМІЖ СОБОЮ В РОЗДІЛІ НІМЕЦЬКИХ РЕПАРАЦІЙ.

ПАРИЖ (Франція), 20. березня. — Коли репараційній комісії експертів пощастило наблизитися в своїх переговорах до недалекого порозуміння між Німеччиною з одної сторони та державами антанти з другої, виникли нові труднощі. Тепер уже почалися дискусії над тим, яку скількість з репараційних сплат Німеччини повинна одержувати кожна окрема держава бувшої Антанти.

Англія, Франція та Італія, кожна окремо, ставлять такі вимоги, що коли зібрати докупи їх претенсії, то вони значно перевищують усі ті суми, які конференція експертів може установити для плачення Німеччиною. Отже тепер стало головнішим завданням конференції, щоби держави бувшої Антанти прийшли поміж собою до згоди.

МРІЇ ФАНТАЗУЮЧИХ НЕДОБИТКІВ.

ПАРИЖ (Франція), 20. березня. — Президент Висшої Монархічної Ради, Крупенський, заявив, що контр-революційна біла армія лише потребує грошей, щоби негайно виставити 20,000 вояків, які, розпочавши наступ на большевиків, відразу збільшаться до 100 тисяч. Він фантазує, що така армія на протязі 6 місяців може захопити Москву та посадити там царя, якого населення „з нетерпеливістю очікує".

Він каже, що монархістична пропаганда в СССР. має великий успіх, особливо в червоній армії, на заводах і фабриках та поміж селянством.

СМЕРТЬ ПО ЗАРУЧИНАХ.

КАТАНІЯ (Італія), 20. березня. — Підчас танцю на заручинах Олени Спампінато один з танцюючих випадково сильно вдарив її ліктем в око. Дівчина не звернула уваги на біль і продовжувала бавитися, хоч око запухло. Але пізніше в ночі вона почула сильний біль голови й її відвезли до шпиталю. Там вона померла слідуючого дня від потрясення мозку.

ВИЛИВ ДУНАЮ.

БРАТІСЛАВА (Чехословаччина), 20. березня. — Біля Карльсбурґа інжинірні війська врятували від загибелі 2,000 селян, яких раптовий вилив Дунаю зі страшними потоками води захопив тоді, коли все село спокійно спало. Армія побудувала військові понтони й по них вивела всіх селян у незагрожені водою місця, де їх оселено в наметах під опікою червоного хреста.

Військові літаки, що літають над залитими водою просторами, доносять, що повінь завдає страшенну шкоду, нищачи все, що захоплює вода впродовж берегів Дунаю.

УБИВ БАТЬКА.

ЯНОВЕЦЬ (Шлеськ), 20. березня. — Поліція арештувала старшого сина графа Штольберґа, обвинувачуючи його в убивстві свого батька. Тіло старого графа знайдено сидячим у кріслі з простріленою головою. Того вечера був з ним лише його старший син, якого тепер поліція арештувала.

Арештований молодий Штольберґ говорить, що він не знає, хто вбив його батька, бо він сам був невідомо ким приголомшений ударом в голову. Поліція не знайшла жадного підтвердження слів молодого графа й арештувала його, запідозрівши в нім убийника.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDFD 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned b. th. Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 110. of the Act of October 3. 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКА І СОВІТИ

З вибором Гувера виринуло питаннє, яке саме становище займе новий президент супроти совітів. Гувер вів довгий час на совітській території голодову ратункову акцію, й мав нагоду пізнати дійсні відносини, які там панують. По повороті Гувера до Америки писали, що він ставиться прихильно до цього, щоби визнати совіти.

Підчас виборчої кампанії Гувер виминув це дразливе питаннє, не даючи на нього ясної відповіди. Зорієнтуватися можна було доперва тоді, коли виринула дебата, хто має бути секретарем стейту. Тоді то виставлено на перше місце особу сенатора Бори, як найбільш відповідну, щоби обняти це таке важне становище секретаря стейту. Та особа Бори відпала головно тому, що Бору надто звязують з прихильним відношенням до совітів, коли ходить о їх дипльоматичне визнаннє.

Формально сьогорішні відносини між Америкою і совітами є ті самі, як їх сформульовано в 1920 році за часів адміністрації Вилсона в ноті тодішного секретаря Колбі з дня 10 серпня. А в тій ноті підчеркнено, що Злучені Держави завше ставилися дуже прихильно до Росії і думають надалі продовжати ту саму дружню політику. Але заразом зазначено там з повною рішучістю, що американський уряд не визнасть совітського режіму і не ввійде з ним в нормальні зносини, як довго совіти будуть вести в инших державах пропаганду в справі викликання світової революції, підміновуючи в той спосіб ті держави та вносячи в них анархію і розклад. В ноті тій зазначено далі, що не може бути мови про визнаннє совітів, коли совіти не признають затягнених Росією довгів і не звернуть заграничним власникам сконфіскованих совітською владою їхніх маєтків.

Таке саме становище заняла і републиканська адміністрація з часів Гардинга і Кулиджа. Теперішній секретар стейту Келог виразно зазначив в своїй заяві з 14 квітня 1928 року, що практика ріжних европейських держав, які визнали совіти, показала наглядно, що американська політика невизнання совітів слушна і розумна.

Дотого Америка на ділі нічого не потерпіла, коли ходить о совітську територію як ринок збуту для американського капіталу. Америка вела більшу торговлю як ті краї, що визнали совіти ради евентуальних матеріяльних користей.

Та не можна закрити цього, що в Америці є сильна струя, яка домагається дипльоматичкого визнання совітів, щоби в той спосіб облекшити промислову кризу і знайти нормальний ринок збуту. Мимо цього нема надії, щоби наступила тепер під тим оглядом яка зміна, хіба що совіти підуть на ще дальші уступки, а тоді вже вирішить справу — бизнес.

UNITED WE STAND — DIVIDED WE FALL

(Дискусійна стаття).

(Від Редакції: — Сеніор нашої іміґрації д-р Володимир **Сіменович** з Шикаґа забрав слово в дуже актуальній справі обєднання наших найкращих сил в Америці і Канаді в цїли поведення політично-дипльоматичної акції, спрямованої до спопуляризовання наших національно - державницьких змагань у широкім світі.

Ми радо дамо місце в нашім орґані другим голосам, в надії, що дискусія над тою справою зверне увагу наших інтелектуальних сил в Америці на те широке поле праці, яке стоїть перед нами і на ті завдання, які ми обовязані виконати).

* *

Ці памятні слова висказав Линколн, підписуючи мир з полуднем.

Усі ми це добре розуміємо, що зулучені устоїмося, — а розлучені упадемо в боротьбі з нашими ворогами. Мимо того ми не в силі спромогтися на єдність. Ми і це знаємо, що наші вороги найбільше бояться нашої злуки. Злука, здавалося би, є це найлекше і найтанше средство боротьби. Вона не вимагає ні матеріяльної, ані фізичної жертви з нашої сторони. Однак є це средство найтяжше до переведення. Щоби могти злучитися, ми мусіли би принести в жертву своє особисте **„я"**, свій власний інтерес. А людина дуже часто так дуже цінить своє **я,** що радше видасть на поталу ворогови свою землю, свій нарід, свою волю, ніж мала би виректися **„себе"**. Тільки великі люде і високо культурні народи потрафлять виректися свого „я" в користь загалу. Здавалося би, що ми ще до того не доросли.

У нас були спроби обєднання сил, але не вдались. Однак я думаю, що загал в тому не винуватий, а його провідники.

Наші промахи.

Нас лучено або на партійних програмах, або на вже зорґанізованих ґрупах чи товариствах. Злука на партійних програмах може злучити тільки партійників. В товариствах уже зорґанізованих є люде усяких переконань, а чимало і зовсім безідейних. Річ ясна, що з такої мішанини ніхто ще не спік путнього хліба і не спече. Вкінці наші вузькі партійні програми довели до того, що ми почали тратити віру у свої сили, й опускати руки.

По часописях являються заяви, що ми крім жебрачої лепти на поміч старому краєви — не всилі дати ніякої иншої помочі.

Тимчасом як ми добре над собою застановимося тут в Америці і в Канаді, коли заглянемо до історії инших народів, які визволялися з неволі і мали свою іміґрацію тут за морем, то побачимо, що тутешна іміґрація більше зробила для визволення, чи запропащення свого краю — як корінний народ, замешкалий у старім краю. Ось возьмім під увагу Масарика, котрий тут в Америці за згодою тутешньої іміґрації загарбав Закарпатських Українців і Словаків. Тут на іміґрації Поляки вимогли від Вилсона, що той поставив відбудованнє Польщі між свої нещасні 14 точки. Тут на іміґрації Литва приготовилася і помогла рідному краєви здобути волю. Тут на іміґрації Альбанці розпочали і довели до визволення свого краю. Тільки іміґрація піддержувала духа свого народу, як Італія вибивалася на волю. Жидівська іміґрація здобула для Жидів Палестину. Не тільки Айриші, але навіть Китай відродився за помічю своєї іміґрації з Америки — бо усі майже визначніші революціонери і дипльомати китайські, це витвір американської іміґрації. І так без кінця. А тимчасом наша іміґрація нічого не робить, а то і не думає робити для визволення рідного краю з ворожих лабет. Тож час і нам пробудитися і застановитися: що, і чим ми можемо помогти старому краєви в його визвольній боротьбі.

Чим ми можемо помогти Україні.

Я наведу тільки кілька принагідних справ і важніших точок. Заки возьмемося за діло, вперед усього мусимо сконсолідувати свої сили. Ми мусимо злучитися, ми мусимо утворити одно центральне тіло, яке взало би на себе відвічальну роботу і давало нам провід. Без консолідації і без проводу, без провідної ідеї, нам нема що починати працю.

Злуку народу можна порівнати до ланцюха. Сила, міць ланцюха залежить не від скількости його звен, а від сили тих звен. Тому і нам при творенню злуки повинно ходити не так о скількість членів, як о їх якість. Щоби ланцюх мав рівну міць, його звена мусять бути зроблені з однаково сильного матеріялу; чим твердіший буде той матеріял, тим міцнійший буде і сам ланцюх.

Це значить, що нам при злуці не так повинно ходити о скількість злучених членів, як о матеріял, з якого вони є зроблені, иншими словами: о людей, які би з цілою посвятою готові були взятися до тої праці, яка буде намічена. Ходить о добірних людей, о людей одної і тої самої думки. Не на числі будуймо нашу злуку, а на якости.

Ціль.

Ціль нашої злуки і праці могла би бути слідуюча:

Політична **боротьба о злуку усіх українських земель в одно независиме державне тіло,** або злучена, **самостійна Україна, для Українців.**

Спосіб і средство до осягнення цїли.

1. Ми мусимо працювати над тим, щоби українську справу зробити дійсною серед самих себе. Це значить, зеднати усіх тих, що вірять у незалежність України; усіх тих, що хочуть працювати для визволення України, України злученої, свобідної, безпартійної.

2. Ту саму ідею ширім не тільки серед цілого нашого загалу, але перенесім її на світове поле і зробім справу українську актуальною для цілого світа. Щоби цього доконати, ми маємо до розпорядимости кілька способів.

3. Для Американців і взагалі для Англійців потреба нам видавати місячник в англійській мові. А коли стане нам сил, то можемо ще видавати у мовах французькій, німецькій й італійській.

4. Для Англійців треба видати повну **модерну** історію України в мові англійській. Якщо ми раз будемо мати написану модерну історію свого народу, то легко її перекласти на инші мови.

Над цею точкою годиться нам застановити ширше. Бо скаже дехто, що ми маємо готові українські історії. Та наші історики написали нашу історію не для світа, а для нас. Нам потреба осібної історії, для широкого світа. В тій історії мусить бути занотований докладно не тільки кождий факт, кождий важнійший мент нашого життя, але подане жерело, звідкіля це взяте — так, щоби чужинець не потребував вірити на наше слово, але міг сам переконатися про правдивости поданого факту. Мусять в тій історії бути подані мапи, як потреба, та і фотографії документів — ілюстрації і багато, багато дечого иншого, чого в наших українських історіях нема. Так робили инші народи, й ми мусимо піти їх дорогою. Так робили прим. Ірляндці, Італійці, Альбанці, що видавали тут за границею підпольну літературу і слали її до старого краю. Альбанців тут в Америці було 20 тисяч, а вони видавали 20 ріжних часописів, і усе те слали даром до рідного краю. Не говорячи уже про допомогу грошеву підпольній роботі, яку обильно усі народи слали.

Вироблення світової опінії.

5. Сам наш нарід каже: „Як тя виджу, так тя пишу". Опінія не є ніщо инше, як „адвертайзмент". А що значить оголошення для купця, ми це добре знаємо. Ту саму вартість для народної справи має вироблєннє доброї опінії у світі.

Нам потреба як найширше поширювати нашу справу серед того народу, серед якого ми жиємо, а то ідею української незалежности деб воно не було. Усюди, де жиємо, ми повинні старатися по англійських часописях пригадувати себе!

До цього часу ми робили це спорадично і від часу до часу поміщували наші кривди. Для чужинця це не цікавий матеріял. Тому ми повинні удаватися до англійських часописів частіше і з таким матеріялом, який би їх зацікавив. Але про це годилось би написати осібну статтю.

6. Ми повинні постаратися о цікавий матеріял науковий, чи який, і ті розвідки з нашого життя-буття поміщувати в поважних англійських журналах.

7. Ми можемо нашу справу популяризувати між чужинцями взагалі, по ріжних товариствах і клюбах. Давати з нашого життя старокраєвого доклади, Такий відчит коротенький опісля ілюструвати. Возьмім прим. наші весільні звичаї. Яке би то було цікаве, колиб перевести ту цілу церемонію в народнім уборі. Молодий, молода, дружби, дружки, свахи, коровай, страви, а попри те переповісти по англійськи церемоніяльну бесіду і злучити це зі співом, танком, старокєвою музикою з цимбалами і решетом, скрипкою і т. п. Наші обжинки — наші звичаї різдвяні — навіть наш похорон, наші звичаї й обичаї дуже би зацікавили чужинців. У нас багато а багато є такого матеріялу.

При таких обставинах можна би чужинецькій публиці роздати коротеньку брошурку про нас і наші бажання, а вони дуже радо при такій нагоді дещо про нас прочиталиб.

8. Ми, бизнесмени й Українці на становисках, повинні вступати до чужинецьких товариств і клюбів і там докладами, або поодиноко й особисто в розговорах інформувати чужинців про нас і нашу справу.

9. При радіових пописах Українців постаратися, щоби позволили дві три мінути промовити про Українців.

10. Злучені в одноцільну політичну орґанізацію, ми моглиби слати петиції чи протести, яко збірне і покликане до того тіло. Це малоби більше значіння як дотеперішні роздроблені петиції чи протести. Яко збірне тіло, ми моглиби приєднати до себе і чужинців до тих протестів, а також і до праці над визволенням України взагалі.

11. Маючи одну централю, ми моглиби приєднати до наших змагань і порозуміватися з иншими народами, нам прихильними.

12. Маючи силу у злуці і значіннє, ми моглиби від Американців чи Канадійців мати дипльоматичну або і матеріяльну підпору.

13. Маючи гроші, моглиби ми вислати до старого краю своїх кореспондентів від американських важніших часописів, чи журналів, які би про нас писали нецензуровану правду.

14. Маючи централю на Америку і Канаду, моглиби ми дуже сильно впливати на політику і роботу старого краю. Нам конче потреба утворити для усіх українських земель одно центральне тіло, яке малоби повновласть заступати весь український нарід і промовляти до світа в імени цілої України. Можливо, що не на усіх точках усі Українці, чи партії, моглиби погодитися, але усе знайшлися би точки, на які загал міг би згодитися. Приміром: в справі заступства нас перед світом, в справі кривдження нашого народу чужими, чи то на полі шкільнім, чи при засудах на смерть, чи в яких инших справах. Це усе можна би обговорити на всесвітнім Українськім Конґресі.

15. Таку централю требаби постійно удержувати, інакше вона успішно не моглаби функціонувати. Якраз канадійські делеґати до Ліґи Націй тепер ставлять постулят, щоб кожда покривджена нація (меншости) мала право представити свої кривди Лідзі Народів особисто. Чи воно на разі дійде до того чи ні, але зчасом це мусить статися. Тому приготовімся заздалегідь до тої евентуальности. Коли ми хочемо визволити Україну, мусимо для тої справи не тільки працювати, але поносити жертви. Інакше не дурім себе, що ми, Українці, патріоти, що ми бажаємо волі свому народови. Або ми хочемо волі, або не хочемо, бо словами без діл, без праці і без посвяти ще ніхто не добився волі і не діб'ється. Справа визволу України повинна нам лежати на серці, а тимбільше усім партіям, які уже мають готові програми. Партія без землі нічого не варта. Хочете рядити, хочете улаштувати Україну на свій лад, здобудьте вперед українську землю, а тоді покажеться, що вартує ваш лад і ваша програма.

Як переводити орґанізацію.

Хай у кождій кольонії, де є наші люде, збереться кількох щирих визначних Українців і нехай почнуть працю без віч, без шуму, гуку, а особисто. Хай розпічнуть аґітацію і добирають до себе щирих, певних, гідних довіря людей, готових до посвяти, людей з випрубованим характером, які би з заперттєм себе хотіли працювати для визволення України. Якщо збереться достаточне число таких людей, тоді можна буде за особистим запрошеннем скликати готових членів на збори і там зорґанізуватися. Як збереться достаточне число таких зорґанізованих гуртків, тоді буде можна скликати представителів тих гуртків на загальні збори і там вибралося би централю цілого того руху і виробилося би одноцільну для усіх програму. Те саме хай зробить Канада, але ті дві централі мусілиби працювати за спільним порозумінням.

Подана мною програма не є повна, бо є деякі справи, які не надаються до публичного оголошення.

Дехто скаже, що нам не треба закладати нової організації, бо ми маємо тут уже готові. Так, ми маємо деякі орґанізації, але це є орґанізації з напрямками зовсім відмінними як ця, про яку я згадую, бо є цеабо партійні, або ґуманітарні орґанізації. Я говорю про орґанізацію безпартійну, яка має на меті взяти у свої руки політично-дипльоматичну працю, орґанізацію, зложену з добірного, вибраного матеріялу. Це булиби мої суґґестії. Я думаю, що вони знайдуть щирий відгук серед нашого народу, такий щирий, як щиро я це пишу.

Д-р В. Сіменович,
1176 Milwaukee Ave.,
Chicago, Ill.

М. Коцюбинський.

ДОРОГОЮ ЦІНОЮ

Оповідання.

(13)

Та сталось инакше. На другий день, коло полудня, набігли на циганську халупу турецькі жовніри, зробили трус, познаходили в плавнях якесь манаття й повязали всіх, хто був у хаті, навіть слабого Гіцу. Надаремне Остап запевняв, що він чужий тут, надаремне оповідав, як він опинивсь у плавнях; його не слухали, як не слухали лементу жінок, проклонів Раду.

Вони поклали Гіцу на візок, запряжений облізлою шкапиною, підперли двері кілком і, аллахкаючи та лаючись, погнали бранців по дорозі в Ґалац.

Серед плавнів коло хатки лишилась на хазяйстві лише коза і жалібно мекала, коли осінній вітер куйовдав її білу шерсть.

V.

Соломії сьогодні щастило. В Болгарина не робили, бо було якесь місцеве свято, і вона пішла в горниці до хазяїна прохати за Остапа. Болгарин був за-для свята трохи на підпитку, веселий. Він охоче дозволив Остапові ночувати вкупі з його челядниками й навіть дав Соломії наперед трохи грошей. Соломія рішила покористуватись вільним днем та грішми й забігти в Ґалац — купити Остапові теплу одежинку. Їй було якось особливо весело і легко сьогодні на души: так здорово дихалось морозним повітрям, все погане, що було в житті, одсувалося назад, блідло. Зростала певність, що все скінчиться добре, і вона зазнає ще щасливого життя. Соломія не помітила, як опинилась на базарі. Очі в неї розбігались поміж довгими рядами яток і рундуків з купами ріжної одежі, з горами білих та рудих „качул", що лежали на рундуках, немов на них спочивала отара, з цілими стосами козлових черевиків, легких і запашних на весь базар. Вона не знала, куди перше поткнутися й довго може стояла-б, колиб хтось не смикнув її ззаду за рукав.

— Соломіє! — обізвався рівночасно козячий голос, — чи це ви, чи ваша тінь?... хе-хе-хе...

Соломія озирнулась: перед нею стояв котигорошок.

— Іване! А ви звідки тут узялися? — скрикнула вона, зрадівши йому, як рідному.

— А що? ви думали — пропав?... Де-ж Остап?

— Остап... та ходім краще звідси, сядемо де, я вже потім куплю, що треба... І Соломія вивела з юрми зраділого такою ласкою Івана.

— Хе-хе-хе!... Гора з горою не зійдуться, а ми... — сміявся він, ледве постигаючи короткими ногами за Соломією, і його сите тіло гойдалось од сміху.

Іван за цей час погладшав, вилюднів наче, і виглядав не наймитом, а скоріш хазяїном. Коротку суконну чугаїнку він широко підперезав зеленим поясом, широченні шаравари пустив поверх халяв, від чого став ще коротшим, а папугу борідку запустив і вона поважно лежала на його грудях, мов у статечної грошовитої людини. Вони примостились на сходах під крамницею.

— Оце, але! — дивувавсь Іван, — наче мені сон сниться, що вас бачу... Розкажіть хоч, яким чудом ви тут опинилися?

Соломія почала оповідати, та Іван раз-у-раз перебивав її.

— Хе-хе!... я гукаю — Остапе! Соломіє! — аж коли гляну, а навкруги вода... тільки буль-буль під веслами, буль-буль... а беріг так і пропав у темряві...

— Ох, лишко! — охкав Іван наче баба, — під саме серце влучив, бач...

Іван витріщав на Соломію очі і крутив, здивований, цапиною борідкою.

...А як же, а як же, та же обсмалилиб як кабана... пропалаб душа християнська ні за понюшку табаки... хе-хе!

...Ви думаєте — точнісінько так і мені було; ото пристали ми до берега...

... Оце але! Ну й бісова циганка!... він її лупцює, а вона йому очі з лоба дере, так як...

Іван перебивав Соломіїне оповідання та все поривався розповісти про свої пригоди. Врешті він таки дійняв свого.

— Вилізли ми з човнів, стали на турецьку землю, а мені й світ не милий, їй Богу!... Де! Чоловік думав при купі, з гарними людьми, а тут... тільки клунок ваш у руках... Идемо на другий день у конак записуватись, а мені все ви на думці з Остапом, мало не плачу з жалю... Записали нас — кажуть вільні... Ну, живий живе й гадає — хе-хе-хе!... Одні з нашої валки подались на Тульчу, на Ісакчу, до родичів, а я бачу, що й тут наші люде — та й лишивсь. Може, думаю, яку звістку про вас почую — їй Богу!... Та чекайте-ж бо, не перебивайте... От вийшов я на базар — став коло наших... оглядаю тих, що наймають... Проходять Турки — гал-гал-гал! як Жиди нащі... Чорні Греки так і шпають, так і шпають... Підійшов до мене один чоловік, Румунами їх тут звуть — „йди, каже, до мене за „аргата"... Арґат — це по їхньому, а по нашому наймит... А я й не знав, про що він... Чого хочеш, питаю? А він: аргат, аргат... На-силу розтолкували люде... Чому ні? — кажу, та й пішов за ним. Людяний чоловік, спасибі йому, харчі добрі,... Оце молодиця його почне на мене гримати, то він і піддобрюється, щоб я не покинув: „бун аргат, каже, бун", ще й по плечу плеще... Та що він собі мислить, що я до віку буду молотити йому на гармані!... А як же, сподівайся, хе-хе-хе! От Савка — памятаєте Савку — такий високий, сухий... Е, якіж бо ви, отой Савка, що... що такий сухий, високий, верстою дражнили... так він кличе під Тульчу... Йди, каже, туди, там землі не міряні, бери, займай, скільки сили твоєї, рубай ліс, став хату, хазяїном будеш... Знаєте що, Соломіє... ой, знаєте що: рушаймо усі туди — їй Богу... І Остап з нами... От буде добре! Ходім зараз до вас, порадимося ще з Остапом... однак сьогодні свято... Ну, це але! Ну, це так!... І не гадав, і не снив навіть... Правду кажуть: гора з горою... хе-хе-хе!...

Іван крутив головою: од щасливої гадки ситий вид його і круглі очі блищали, мов помазані маслом. Він не вгаваючи жебонів своїм козячим голоском, хвалив, сподівався, божився і прохав.

Соломія й сама думала про ті сторони, куди закликав Іван. Роблючи у Болгарина, вона чула про селитьби втікачів і тільки ждала, щоб Остап трохи очуняв. Тепер, разом з Іваном і з отим Савкою — який це Савка? — охітніше буде вирушати у нові місця.

— Ну, добре, Ви вже тільки заждіть, поки я зроблю покупки...

— І я з вами піду... я вже буду триматися вас, як сліпий плота, а то знов загублю де... хе-хе-хе...

Незабаром Соломія з Іваном простували повз плавні до циганської оселі. Іван був радісний, веселий, дробцював короткими ногами і все говорив та й говорив, мов горохом сипав.

Насамперед вони побачили білу козу. Вона терлась об стовбур сухої верби і жалібно мекала. Наближаючись до хати, Соломія почувала невиразну трівогу. Чого, через віщо — вона не знала, хоч та трівога отруїла їй кров. Соломія, не слухаючи вже Іванової бесіди, побігла до дверей. Двері були підперті кілком знадвору. Що сталося? На що зачинили Остапа? Вона шарпнула кілок і вбігла до хати. Там був нелад: перекинуті ослони лежали до-гори ногами, лахмани валялись долі, в хаті було чорно й пусто. Нікого. Деж усі поділися? Куди подівся Остап? Може вона помилилась і попала не в ту хату? Соломія вискочила на двір. Ні, та сама хата, он і розколина на стіні, і ті-ж верби, і коза... Може Остап вийшов з хати та підпер двері?

Соломія гукнула Остапа.

Ніхто не обізвався. Та чого-ж в хаті такий нелад, все перекинуто, лежить жужмом... Деж слабий Гіца? Він не міг рушитися, як вона виходила з дому, він ледве дихав. Щож сталося?

Соломія оббігла навкруги хату, заглянула в повітку — коня й воза нема. Вона побігла до других хат, заглянула в повибивані вікна — нікого й нічого. Ноги в неї тремтіли. Все тіло тремтіло. Трівога душила груди й горло. Де Остап?

— Оце але! — дивувався Іван, бігав за Соломією, чудно витріщав на неї очі та докучав усякими дурними радами.

— Куди його поділи? — питала сама в себе молодиця, дивлячись на Івана і не бачучи його. Вона нічого не могла зрозуміти: думки й гадки скакали у неї в голові й розкочувались, як намисто.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАЦІОНАЛЬНА ГІДНІСТЬ.

Коли ми приглянемося до нашої визвольної боротьби, то побачимо в ній багато лиха, яке шкодить успіхови нашої боротьби з ворогами України. Ми побачимо, що дуже часто та боротьба крутиться навколо нас самих. Замісць того, щоби вести завзяту боротьбу з чужими ворогами українського народу, ми часто провадимо свою внутрішню запеклу боротьбу. З великим запалом і завзяттям ми стараємося знищити свої власні національні організації та інституції. Стараємося своїх окремих діячів та працьовників на ниві народній сплюгавити, обезчестити й тим розбити лави наших борців за свій нарід.

Ще глибоко сидять в нашій душі пережитки старої ненависти до кожної людини, що стоїть на чолі певної справи, чи на чолі певного проводу, чи до людини, що веде перед в певній справі. А разом з тим залишилася в нас рабська звичка покори перед чужим паном, яка змушує нас і в часи боротьби оглядатися на ласку того пана. Коли ведемо боротьбу зі своїми ворогами, то в той саме час не бракує у нас і таких, що стараються прислужитися та догодити ворогам нашого народу.

Бо не бракує в нас таких, що, нападаючи зі страшним нахабством і нестриманістю на чесних і характерних діячів українського визвольного руху та на українські національні організації, в той саме час не лише несвідомо, але часто й свідомо стараються прислужитися гнобителям українського народу. Замісць пошанування до українських героїв визвольної боротьби. до українських поетів, письменників, громадських і політичних діячів, рабська заздрість породжує у нашому серці страшну ненависть до тих, кого в инших народів шанують та поважають. Можна політично, чи ідейно з кимсь не годитися й провадити з ним ідейну боротьбу, але плюгавити особисту честь свого противника може лише підла, рабська й хамська душа. Лише безчесний, безідейний, підлий і продажний може накидатися на особисту честь свого політичного, чи ідейного противника. Лише зрадник свого народу, нездара в громадській, політичній та організаційній праці може плюгавити й ганьбити иншу організацію. Лише страхополох і дезертир з певної організації може накидатися на ту організацію, яку він зрадив.

Стараючися відобрати иншим особисту честь, мусимо памятати, що тим ми підкреслюємо брак такої чести у себе самих. Бо хто свого не має, той не може чужого шанувати, так говорить українська народня приповідка.

Кожна рабська натура, кожен страхополох думає виправдати себе в той спосіб, що починає плюгавити инших, або плюгавити ту організацію, з якої він здезертирував. Такі явища особливо серед нас, американських емігрантів з України, є непомірно численні. І в той час, коли на наших рідних землях під страшною лапою переможців наш нарід та провідники його все більше починають розуміти хиби української вдачі та позбавлятися їх, у нас, на еміграції, того оздоровлення ще не видно.

Край звертається за допомогою для Рідної Школи й нараз починають критикувати „Рідну Школу" ріжні нероби та прислужники гнобителів українського народу, не зважаючи на те, що наш нарід на рідних землях давно вже зрозумів, що це є народня інституція, яка закладає культурний фундамент для майбутньої української держави, яка виховує кадри нового покоління свідомих українських борців за краще майбутнє свого народу.

Кинено клич помочі українським героям визвольної боротьби, клич до збудовання постійного памятника-притулка для лицарів визвольної боротьби українського дому інвалідів, і знову знайшлися критики та вороги такої будови, що все стараються на втіху ворогам нашого народу шкодити успіхови збіркової акції.

Розпочала свою підпольну боєву працю Українська Військова Організація, що дуже дошкулює Полякам, і знову знаходяться критики тієї організації, які називають героїв революційної боротьби „дітваками".

Такі критики й крикуни, що все критикують та инших плюгавлять, роблять багато галасу, думаючи тим залякати тих, на кого вони нападають. Своїми нападами вони торохкотять, як та порожня бочка, яку буйні коні несуть по грудках, але кожен знає, що з порожньої бочки годі наточити свіжої й живучої води. Вона лише омана, лише привид, що вилискується своїми боками, але й краплі води з неї не вточиш, щоби хоч змочити спрагнені губи.

На таке торохкотіння навіть дурного барана не спіймаєш, а не то, щоби людину, котра хоч трохи має свого розуму. Скількиб вони не робили галасу про свої успіхи, про зєднання собі симпатій загалу і т. д., то все буде лише одна самохвальба, бо ніхто статечний та розважний, а особливо свідомий син свого народу не зловиться на галасливу оману тих, що можуть лише торохкотіти, кричати та критикувати, але які самі нездібні до позитивної й творчої роботи. Відповідь свідомих Українців на їх галасливе вигукування та критикованнє може бути лише така, яку ми, робітники Finco Dye Print Work, Brooklyn, дали. Читаючи всі напади ріжних критикоманів, ми вирішили, що найліпшою відповіддю на їх гістеричні вигуки буде реальна допомога саме тим організаціям, проти яких вони вигукують. Одна з таких організацій є УВО. Отож ми перевели поміж собою збірку на революційний фонд тої організації і вислали через Обеднання до Рідного Краю. Пожертви давали навіть чужинці та всі Українці, крім одного, який збирається їхати до Рідного Краю й тому ощаджує гроші, або може не мав дрібних тоді й не дав. Але на другий день він сам жалкував, що не дав своєї пожертви на революційний фонд, бо у вечері сам стратив 5 долярів при муншайні. Ось такі, як цей Українець, охоче відгукуються на ріжні вигуки критикоманів, на тих, що плюгавлять всіх працьовників на народній ниві та накидуються на ріжні народні організації.

В. Дроботій,

Ню Йорк, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

АКРОН, ОГАЙО.

Січові „Сироти".

Дня 3-го березня ц. р. наша Січова Організація поставила штуку — правдивійше сказати, чудо-комедію „Сироти". Хто саме й який автор написав цю такби сказати „драму" мені невідомо, бо трудно було довідатися, а це тому, що наші січовики чомусьто стидаються, виробити будьяке оголошення, щоби коротко пояснити зміст штуки. Але, мовляв, „хай ніхто не знає, тілько ми самі" і „як прийде, тоді побачить".

Це я й зробив. Дальше, яке враження я з сього виніс і що бачив, те й напишу.

Дія перша: Богаті родичі, селяни, маючи дочку одиначку, дуже нею тішились, але не довго, бо прийшли цигани і дитину вкрали, заставши якогось жебрака сплячого, що згодився пильнувати дитину підчас відсутности родичів. Опісля родичі вертаються ізза лаштунків і не застають дитини при жебраку. Мати умліває. На тім кінчиться перша дія.

Тут я хочу сказати, що такої породи Українця я ще не бачив, як був схарактеризований Полівка, батько своєї дитини. Вус грубий, довгий і чорний як мазь, ніс червоний, довгий і спічастий, до того ще й тоненький. А волосся: підстрижене як американський „сікі" і жовтяве. Це мабуть новий тип січовика.

Дія друга: Табор циганів розложив свої шатра у „великім лісі". Попиваючи горівку, продає украдену дитину жебракови. Жебрак купив дитину за 30 ринських і цигани пяні відійшли. Дальше жебрак учив цю дитину, як має жебрати на цвинтарі, а притім і як молитися.

Молитви учив такої: „Святий Николаю і свята Варваро, святий Николаю і свята Варваро" і так через десять мінут одно й те саме: „Святий Николаю і свята Варваро, дайте ялмужну". Я подивився на людей. Одні сміються, другі злостяться, а треті закладають капелюхи і виходять. Нарешті хтось зявився на сцені, дав жебракови „ялмужну" і... заслона.

Дія трета: Цвинтар і хрест на... полю. Під хрестом жебрак з двома дітьми моляться. Ліпше сказати, що сміялись з молитви, а не молились. Знов: „Святий Николаю і свята Варваро" і т. д. те саме. Аж надійшла перша компанія січовиків з цвинтаря (тут жебрак дітей лишив, наказавши їм, що мають роботи). Узрівши дітей під хрестом, дехто щось сказав потихцем один одному і поклякали молитись. Всі в шапках. Як уже докінчували молитву, тоді один-подругому зачали знімати шапки. Один, що грав старця-поводиря, зняв шапку із перукою дивлятися публику, публика на нього і сміються разом. Опісля повставали, проводир заложив перше перуку, по перуці шапку й головний отаман зза куліс крикнув „Виходіть!" і... пішли.

Надійшла друга компанія женщин, помолились. Спитали дітий, чи йшов хто наперед них. Діти сказали, що так. Женщини дали дітям паляничку, спитали, як називаються. Трошки над ними пойойкали й пішли. В цій дії діти ніби втікли з жебрачої неволі, і знов завіса.

Дія четверта: Старенький дідусь шукає за вкраденою дитиною. Ще добре не подивився, де має заховатись, а жебрак із циганом вже на сцені й добре на дідуся обидва подивились. Тоді дідусь присів за корчем і слухав розмову обох. Циганчук ваги 130 фунтів термосить 200-фунтовим жебраком, ніби за невиплату всіх грошей за вкрадені діти. Тут дідусь встає ізза корча й питає жебрака, де діти. Жебрак діда за гортанку і лусь ним на підлогу та й душить а циганчук помагає. На щастя прибігли січовики і не дали діда вдушити. Розпитали, що за причина „мордерства" й дідусь викрив всю тайну, як малась справа із пропавшою дитиною.

Зараз цигана і жебрака арештували. Арешт був такий вражаючий, що якби це мала бути правда, то січовики так набралиб від жебрака, що довго памяталиб цвинтар.

Тут дідусь знаходить дітей, прикликує родичів, що десь у поли жали, і віддає їх родичам. Тим і закінчились січові „Сироти".

Питаю: чи вже в українських театральних творах кращих штук нема, лиш така жебранина? Що скаже людина другої національности про Українців, побачивши таку „чудо-кумедію?"

Чи туристи, що ходили на цвинтар, молились у шапках?

Коли така має бути гетьманська держава, як та драма, то це буде дійсна „кумедія", а не держава.

С. Вірний.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ЯК ВОНИ ВИБИРАЮТЬ ДО РАД.

60 середняків і бідняків позбавили права на голос.

Виборком джугастрівської сільради наробив такого, що **вкупі з куркулями позбавив виборних прав і малосильних середняків, бідняків і навіть членів КНС.**

У нашій сільраді позбавили права на голос 86 чоловіка, з них 23 куркулі, **а решта середняки та біднота.**

Чому, наприклад, позбавили права на голос таких громадян? **Шевчук Захар**, він бідняк, має 10 їдаків, їздив три рази до Одеси за хлібом. Або переселенця члена сільради Шевчука Івана, що теж їздив два рази до Одеси й за те, що наймав підчас підгортання двох дівчат.

Барда Кузьма — малосильний середник, активний селянин, голова молочарського товариства, позбавлений за те, що два роки тому наймав один місяць пастуха до своїх коней. Позбавили його права на голос 30. грудня, а 1-го січня були перевибори. Тоді він тільки й довідався, що його позбавили, а з ним і решта селян, що хотіли його, як активіста села вибрати до сільради. Позбавили ще й **жінку** — активного селянина **Мороза Порфіра,** що вона 3—4 рази їздила до Одеси за хлібом.

Беркова Михайлова 60 рок. бідняк, що до революції не мав зовсім землі, а брав у поміщика в оренду й за те, що на зібранні комнезаму сперечався за релігію. До цього року мав право на голос, а тепер десь винайшли, що він був дворянином.

І багато ще середняків та бідноти позбавили права на голос, але за що — не знати. А це найбільш обурює селян, що їх поставили на одну лавку з куркулями. **Свій.**

Соколове, Т.-Шевченк. р-ну. („Червоний Степ").

ПОЗІР! БОФАЛО, Н. Й. ПОЗІР!

НОВИНА, ЯКОЇ ЩЕ НЕ БУВАЛО!

В СУБОТУ, 23. МАРТА 1929 Р.

В НАР. ДОМІ НА БЛЕК РАК

— відбудеться —

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ

РОЧЕСТЕРСЬКОГО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО ХОРУ

під проводом гр. Л. Сорочинського.

Вступ лише 75 центів.

Рочестерський Громадський Хор, **не дивлячись на великі кошти подорожі,** рішився улаштувати цей концерт, аби заприязнитись з своїми найблизчими сусідами, бофаловськими Українцями.

Кваліфікація цего Хору є висока і мабуть Бофальці знають про роботу й успіхи його з української преси. Хор цей є один з найліпших організацій в Рочестер: **„one of the best singing organization in town"**, так висловився „Rochester Journal", May 6, в минулому році, дописуючи про музичний фестиваль, на якому Українці здобули першенство з поміж 31 співочою організацією. Дірігентом хору є бувший заступник і помічник славного дірігента А. Кошиця в його Національнім Хорі. Тож приходіть громадно познайомитись і насолодитись звуками рідної пісні в гарнім і старанім виконанню. Концерт складатиметься з трьох великих відділів. 65,7

ПОЗІР! ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.! ПОЗІР!

МИХАЙЛО ЗАЗУЛЯК СПІВАЄ В ФИЛАДЕЛФІЇ

ЗАХОДОМ КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В ФИЛАДЕЛФІЇ, ПА.

— відбудеться —

В СУБОТУ, ДНЯ 23-ГО БЕРЕЗНЯ (МАРТА) 1929 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ, 849 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ШЕВЧЕНКОВЕ СВЯТО

в память 68-мих роковин смерти незабутнього Кобзаря України.

Виступ артиста-співака МИХАЙЛА ЗАЗУЛЯКА з Ню Йорку.

Святочна промова — деклямації — сольові співи — продукції діточого хору — гра на музичних інструментах.

Свято закінчить діточа вистава в двох діях 67

ВІНОК НА МОГИЛУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

Вступ для старших 50 ц., для дітий 15 ц. — Початок в 7-ій годині вечером.

ПОЗІР! PERTH AMBOY І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

„Не забудьте помянути
Не злим тихим словом!"
(Тарас Шевченко).

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРОХІЇ І СИЛАМИ ТОВАРИСТВА „БОЯН" ТА ШКІЛЬНОГО ТОВАРИСТВА „ЛУГ"

— відбудеться —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 24-ГО БЕРЕЗНЯ (МАРТА) 1929 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛІ ПРИ СТЕЙТ СТРІТ

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ

В програму концерту входять: хорові точки, соля, дуети і деклямації. — Фортепяновий супровід обійме п-на О. ВАВЕРЧАК. — Управитель хорів: гром. ЙОСИФ БУКАТА.

Святочну бесіду виголосить Д-р Л. МИШУГА. — Початок: год. 6.30 вечер.

68-ма річниця смерти нашого найбільшого Генія і Апостола правди і науки повинна зібрати на тім святі всю нашу українську громаду, щоб й ми, піднесені огненним Шевченковим словом набрали сили до дальшої боротьби за краще майбутнє нашого народа. — **Комітет.** 65,7

УВАГА! БРУКЛИН, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

Заходом Злучених Товариств і Братств міста Бруклина, а то: Укр. Дем. Клюбу, „Запорожської Січи", відділу У. Н. Союза ч. 325, Богдана Хмельницького, відділу 22 У. Н. Союза, Братства Пресв. Тройці, відділу У. Н. Союза ч. 203, Укр. Роб. Просв. Т-во, відд. Союза УРО, Амат. спів. Кружок, Корпорація Укр. Нар. Дому, Брацтво св. Богородиці, Т-во Шевченка, Укр. Козаки і У. Д. Ш., устроюється спільними силами

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

В ПАМЯТЬ 68-мих РОКОВИН СМЕРТИ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 24-ГО БЕРЕЗНЯ (МАРТА) 1929 РОКУ

Початок в годині 5-тій вечером. Вступ 50 центів.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 101 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.

ЧАСТЬ I.

1. Заповіт .... відспіває Хор А. С. Кружка
2. Мандолінова Орхестра Української Діточої Школи
3. Дивлюсь я на небо .... відспіває Ю. Василевич
4. Скрипкове сольо .... виконає О. Федорович
5. Барітонове сольо .... М. Шарко
6. Хор А. С. Кружка відспіває: а) Сонце заходить; Над річкою беріжком; в) Тихо Дунай воду несе.
7. Дует .... відспівають: Л. Шалак і Ю. Василевич
8. Слово про Шевченка .... Н. Н.

ЧАСТЬ II.

1. Смичкова Орхестра Молодечого Клюбу з Ню Йорку, під управою Ф. Радкевича.
2. Гуморист з моноьогами .... В. Сиротенко
3. М. Кузів в супров. пяністки Н. Луцак відіграє: скрипкове сольо: „Dark Eyes" і „Liebsfriend", дует Sonato Mozart відіграє скрипак В. Луцак і пяністка Н. Луцак.
4. Шістьдесять вісім минає .... віддеклямує Зварич
5. Співак, барітон, С. Горемика.
6. А. Цюпа сольо на пяні. 67-8
7. Хор Аматорсько-Співацького Кружка.

Пов. Українці! Вище згадані товариства на спільних зборах представників рішили відсвяткувати спільно роковини смерти нашого генія Тараса Шевченка, котрий будив укр. народ з летаргічного сну. Комітет, вибраний на спільних зборах товариств, кличе увесь український загал Бруклина прийти громадно на цей концерт, щоби відсвяткувати загально так як другі народи святкують і віддають честь своїм письменникам та поетам. Дохід з концерту призначений на політичних вязнів і половина на інвалідів у старім краю. **Приходіть громадно! Кличте всіх!**

ВАЖНЕ! НЮАРК, Н. ДЖ.! ВАЖНЕ!

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ

в 68-мі роковини смерти нашого кобзаря й поета ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

— устроюється —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 24-ГО БЕРЕЗНЯ (МАРТА) 1929 РОКУ

В ГАЛИ ЦЕРКОВНІЙ ПРИ КОРТ УЛ. В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

Початок в год. 7. вечер. — Вступ 65 і 50 цнт., діти 15 цнт.

Дірігент д. Т. Каськів.

Цього самого вечера на концерті покінчиться справа 10- і 5-долярових золотих монет на дохід У. Н. Дому. Закуплені тікети зволять принести з собою на концерт.

Обовязком українського Громадянства взяти численну участь в цім великім святі. Весь дохід призначений на Український Народний Дім в Нюарку. — **Комітет.** 67,9

ВАЖНА ДЛЯ ВСІХ УКРАЇНЦІВ ФІЛЬМА

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

буде ставлена цими днями в слідуючих місцевостях:

ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО. СУБОТА, 23-ГО МАРТА 1929

SOUTH HIGH SCHOOL AUDITORIUM, MARKET & WARREN ST.

Початок в годині 7.30 вечером. — Лише одна вистава.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО. НЕДІЛЯ, 24-ГО МАРТА 1929

УКР. РОБ. ДІМ, 1051 AUBURN AVE., CLEVELAND, O.

Дві вистави: в годині 2-гій попол. і в годині 7-мій вечером.

ПРИХОДІТЬ ТОЧНО НА ОЗНАЧЕНИЙ ЧАС.

Всі українські громади, заінтересовані поставленням фільми „ТАРАС ШЕВЧЕНКО" в їх місцевости, зволять ласкаво віднюситись в цій справі до завідателя фільми на адресу:

SAVA LUKENIUK, 17 EAST 3rd ST., NEW YORK, N. Y.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Коляда на Рідний Край.

За стараннєм гр. А. Сидора ходили по коляді громадяне: Г. Дулеба, А. Лех, А. Сидор.

Жертвували по $2: К. Кузьмінський, Г. Болюх, А. Сидор, П. Ковальчук; по $1.50: М. Борис, С. Зелінський; по $1: Р. Ружила, М. Варчак, Д. Лободяк, І. Палій, А. Варон, О. Завістовський, В. Спередович, С. Стачук, В. Степка, В. Сіганьк, Г. Безвозюк, А. Шаринський, Г. Дулеба, А. Лех, М. Волович, Волдман, Г. Бойко, П. Колосовський, І. Витязь, К. Печенко; по 50 цнт.: П. Гудима, І. Хомич, М. Майтюх, О. Пилипенко; А. Рудзіх 25 цнт.

Заколядували: П. Жарський, А. Настасовський, М. Витязь, М. Свідер від громадян по 2 долярі: А. Дикун; по 1 дол.: У. Лучка, С. Саска, В. Рекрут, А. Белан, П. Яремчук, Ф. Буланка, І. Плішка, П. Дорош, Д. Рекрут, М. Гумлак, А. Брикович, Л. Брикович, М. Витязь, Л. Жарська, П. Накопичецький, О. Рекрут, І. Жарський, А. Настасовський, М. Свідер, Н. Костів, М. Хоптовий, С. Киндибалюк, Н. Морин; по 75 ц.: М. Олійник; по 50 ц.: В. Підгороденький, П. Шморголовський, В. Онисько, Т. Онисько, А. Ковалевський, П. Лаврів.

Защедрували громадянки: Катерина Бойко, Катерина Болюх, Анна Сидор в Кромптон, Р. Ай.: дали по 2 доляри: С. Панасюк, Г. Притула, Л. Москалик, В. Дулеба, Я. Семчук; по 1 дол.: В. Сподарик, Т. Андрухів, А. Москалик, П. Коць, І. Кравчук, В. Федорович, М. Шелест; по 50 ц.: Ф. Дулеба, М. Дутка; Н. Гудима 40 ц.

В Провіденс, Р. Ай.: дали по 2 доляри: П. Мартин, А. Баран; по 1 дол.: А. Лех, В. Свідер, О. Рекрут, І. Жарський, Н. Пілоновський, П. Плішка, А. Сидор, Г. Болюх, Г. Бойко, Г. Дулеба; по 50 ц.: Д. Лободяк, Р. Ружила, І. Палій, И. Барон, М. Брикович, Е. Рой, Н. Костів, В. Рекрут, С. Саска, Д. Рекрут; по 25 ц.: Т. Онисько, С. Киндибалюк. Осталося з віча 20 ц. Разом зібрано $101.10. Розхід з пересилкою та по іздженню колядувати і щедрувати $6.20. Вислано до краю $94, котрі розділено так: на політичних вязнів $25.00, на Рідну Школу $35.00, для інвалідів української армії $34.00. Осталося 90 центів.

Тут пригадую, що між висше поданими жертводавцями есть жертви від чужинців, котрі не мають нічого спільного з Україною, ані з нашим народом. Вони жертву зложили без спротиву та побажали нам успіху в боротьбі за волю нашого народу. Українці, що тут названі, дали жертву зі щирого серця. Але мушу згадати, що не бракувало і таких, котрі викручувались ріжними словами. Наприклад вони говорили: „Не хочете належати до нашої церкви, та не хочете давати жертви на нашу церкву, то й ми не дамо на вашу школу".

Виглядає так, як би то були якісь несвідомі Африканці, що підшилися під наше українське імя. Вони забувають, що ми, одні сини і доньки одної матери України. Ми хоч і поділились на кілька груп релігійних чи політичних, але одна наша мати Україна навчила нас говорити одною рідною мовою. Наша одинока рідна школа пильнує нас, щоби ми в нинішні переломові хвилі не пішли шляхом яничарів. Тому ми всі повинні помагати Рідній Школі, а також давати матеріяльну допомогу борцям за визволення нашого краю.

Андрій Сидор.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ПІТСБУРГ, ПА.

Коляда на Рідну Школу.

Ходили колядувати: д-р Процик, адв. Онишків і ред. М. Хандога.

Жертвували: І. Галевич $10; Г. Вілер $7; по $5: о. Д. Кульматицький, о. С. Маланяк, С. Костецький, Д. Лацик; Г. Шабатура $4; по $3: М. Хандога, І. Ганак, В. Малевич, В. Онишків; по $2: В. Шабатура, В. Котула, П. Штикула, о. Л. Веселовський, О. Венгжин, С. Гуменний, Н. Романишин, Н. Шнер, Яків і Марія Шедлий, Петро і Розалія Макар, Т. Фарботник, Ю. Попіль; по $1: Г. Козак, П. Ткачук, Анна Шпікула, Т. Котула, Д. Костишак, М. Усик, Р. Брановський, В. Коваль, С. Солончак, І. Козак, Д. Яніцький, М. Дрізд, Онуфрій Микитюк, П. Мисько, С. Михалюк, Н. Вовчко, І. Петрик; а І. Андрусевич 50 цнт.

Одного жертводавця через помилку пропущено (або він дав 2 дол. а подано лишень 1 дол.). Отже усіх грошей заколядовано: $95.50. Видатки: $2.20. Остало $93.30.

Редакція Народнього Слова долучила до цієї суми пожертви на Рідну Школу: О. Венгжина $2.00, В. Корділя $2.00; С. Бохонок $1.00; отже разом вислано до Обєднання $98.30.

Жертводавцям найщирище дякуємо.

Д-р Процик, адв. В. Онишків, ред. М. Хандога.

БАЛТИМОР, МД.

Коляда на інвалідів і політичних вязнів.

Як у кождій місцевости, де живуть свідомі Українці, так і в нас підчас Різдвяних Свят не забували за своїх славних героїв-мучеників борців за волю України. Не забули тих, що в армії стратили своє здоровля, або тих, що нині знаходяться в ляцьких сирих мурах, терплячи за свій нарід. Тому балтиморські Українці склали свою коляду на допомогу інвалідам та політичним вязням. Коляду дали слідуючі: по 3 доляри: О. Приймак, Т. Никула; по 2 доляри: Д. Карбаник, О. Семенків, І. Дикий, С. Кузик, Т. Кіт, П. Боднар, І. Коваль, Г. Шулька, О. Фраль і Я. Сич; по 1 долярови: Ф. Стець, Ю. Левко, З. Продачик, І. Канюка, І. Шпетура, І. Гевра, А. Пісь, Гр. Іваневич, М. Криж, Т. Кацак, В. Білобран, І. Перижук, М. Сабич, Т. Тарас, А. Корчинський, А. Опар, О. Олиняч, М. Бляма, І. Ракочий, О. Захарко, В. Мороз, І. Скочинаєвський, В. Кобаль, О. Копеляк, Н. Малко, Ол. Івахів, А. Пельц, М. Шпатура; по 50 центів: Ю. Рипський, Т. Дуда, А. Карпович, Б. Глухавік, Г. Дідух, І. Л. Ремелюк; по 25 центів: В. Сорочак, О. Кусик, Г. Дамяник.

Всіх грошей заколядовано $57.75. З того вислано на політичних вязнів $28.50, а другу половину вислано на інвалідів.

Колядою занималися: Андрій Пельц, Франко Стець, Захарій Подачник, Юрій Левко, Василь Білобран, Теодор Кацак і Теодор Никула.

„Колядник".

